

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของข้าราชการ
ตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ปฏิบัติหน้าที่ในกองบังคับการตำรวจสันติบาล เป็น เรื่องที่ เน้น เกี่ยวกับการวิจัย
เชิงปริมาณซึ่ง เป็นที่นิยมของนักสังคมศาสตร์ในการแสวงหาความรู้และความ เข้าใจ เกี่ยวกับปรากฏ
การณ์โดยละเอียดของสังคมโดยทั่วไป¹ ดังนั้นข้อความที่เสนอในบทนี้จะกล่าวถึงวิธีดำเนินการ
วิจัยเป็นขั้นตอนโดยละเอียดทั้งในเชิงหลักการและแนวทางปฏิบัติที่กระทำได้จริงจากสภาวการณ์
ของหน่วยศึกษาเรื่องนี้ การปรับขั้นตอนในบางส่วนนั้น พยายามให้กระทบกระเทือนระเบียบวิจัย
ให้น้อยที่สุด ขั้นตอนการดำเนินการที่ต่อเนื่องกันดังกล่าว อาจแยกกล่าวได้ตามลำดับดังนี้ คือ

1. การกำหนดประชากรในการวิจัย
2. การกำหนดตัวแปรที่เกี่ยวข้อง
3. การสร้างและปรับปรุง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. ส่วนประกอบของ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การดำเนินการรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

¹ รายละเอียดไปรตศึกษาเพิ่มเติมได้จาก ประเสริฐ แยมกลิ่นหุ้ง, "ลักษณะและ
ขอบเขตของการวิจัยทางสังคมศาสตร์," หลักการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (ประมวลคำบรรยาย
สำนักงานสภาวิจัยแห่งชาติ, 2510), หน้า 11-33. และ สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, "หลักและ
วิธีการวิจัย : ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ" วารสารพัฒนบริหารศาสตร์ 23,1 (มกราคม, 2526)
หน้า 27-28.

1. การกำหนดประชากรในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ปฏิบัติหน้าที่ในกองบังคับการตำรวจสันติบาล กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง กรมตำรวจทั้งหมด ยกเว้นเฉพาะผู้ที่ต้องไปปฏิบัติหน้าที่ประจำอยู่ในส่วนภูมิภาค¹ การวิจัยจะทำการเก็บข้อมูลโดยแจกนับ (enumeration) จากประชากรที่ใช้ศึกษารวมจำนวน 300 คน ซึ่งถือเป็นประชากรเป้าหมาย (target population) ของการวิจัยครั้งนี้ ทั้งนี้ เพราะเป็นกลุ่มประชากรขนาดเล็ก ไม่กระจัดกระจายกันอยู่ การเก็บข้อมูลโดยวิธีแจกนับนี้กระทำได้ไม่ยาก และเป็นไปได้ ผลการวิจัยก็อาจสรุปผลรวมความได้ค่อนข้างแน่ชัดว่าเป็นของทั้งกลุ่มที่ทำการศึกษา² การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการทอแบบสอบถามไปยังประชากรที่ใช้ศึกษาทั้ง 300 คน ดังกล่าวโดยไม่สุ่มตัวอย่าง ซึ่งปรากฏรายละเอียดของการจำแนกประชากรอยู่ในตารางที่ 1

¹ ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรของกองบังคับการตำรวจสันติบาล ที่ปฏิบัติหน้าที่ประจำอยู่ในส่วนภูมิภาคหมายถึง ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่สังกัดอยู่ในกองกำกับการ 7 กองบังคับการตำรวจสันติบาลและสำนักงานควบคุมชนต่างชาติผู้อพยพ ซึ่งต้องปฏิบัติหน้าที่แยกกระจายอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ในส่วนภูมิภาค มีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันและเป็นอุปสรรคต่อการรวบรวมข้อมูลจึงไม่ได้ใช้เป็นประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

² ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน เทียนฉาย กิระนันท์, สังคมศาสตร์วิจัย (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศิระพัธนา, 2527), หน้า 139.

ตารางที่ 1

ตารางแสดงลักษณะของประชากรที่ใช้ในการแจงนับ (ทอดแบบสอบถาม)

ตามการแบ่งส่วนราชการของกองบังคับการตำรวจสันติบาล¹

ส่วนราชการ/กองกำกับการ	จำนวน (ผู้ยศจำรวจ)	ร้อยละ
กองกำกับการ 1	51	17
กองกำกับการ 2	44	15
กองกำกับการ 3	42	14
กองกำกับการ 4	61	20
กองกำกับการ 5	38	12
กองกำกับการ 6	26	10
หน่วยขึ้นตรงต่อกองบังคับการตำรวจสันติบาล	38	12
รวม	300	100

อนึ่ง เมื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนแล้วพบว่า ข้อมูลขาดความสมบูรณ์ไป 50 ฉบับ คงเหลือจำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์ได้ 250 คน และจำนวนประชากรจำนวนดังกล่าวนี้ จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพราชการ ระดับการศึกษา สาขาวิชาของการศึกษา ตำแหน่ง ฐานะทางเศรษฐกิจ และลักษณะงานที่ปฏิบัติ มีลักษณะดังตารางที่ 2

¹ ข้อมูลจากเอกสารของแผนกควบคุมอัตราชั้นสัญญาบัตร กองกำกับการ 3 กองกำลังพล กรมตำรวจ (เอกสารอัตราส่วน).

ตารางที่ 2

ลักษณะทั่วไปของประชากรที่ใช้ในการศึกษาจำแนกตาม เพศ อายุ อายุราชการ
ระดับการศึกษา สาขาวิชาของการศึกษา ตำแหน่ง ฐานะทางเศรษฐกิจ และลักษณะงานที่ปฏิบัติ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
<u>เพศ</u>		
ชาย	241	96.4
หญิง	9	3.6
<u>อายุ</u>		
ไม่เกิน 35 ปี	99	39.6
36-45 ปี	101	40.4
46 ปีขึ้นไป	50	20.0
<u>อายุราชการ</u>		
ไม่เกิน 10 ปี	91	36.4
11-20 ปี	92	36.8
มากกว่า 20 ปี	67	26.8
<u>ระดับการศึกษา</u>		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	83	33.2
ปริญญาตรี	141	56.4
สูงกว่าปริญญาตรี	26	10.4
<u>สาขาวิชาของการศึกษา</u>		
รัฐศาสตร์	61	24.4
อื่น ๆ	189	75.6

ตารางที่ 2 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
<u>ตำแหน่ง</u>		
ผบก., รองผบก. และ ผกก.	15	6.0
รองผกก. และ สว.	61	24.4
รองสว.	174	69.6
<u>ฐานะทางเศรษฐกิจ</u>		
รายได้ไม่เกิน 5,000 บาท	121	48.4
5,001-7,000 บาท	82	32.8
มากกว่า 7,000 บาท	47	18.8
<u>ลักษณะงาน</u>		
ฝ่ายปฏิบัติการ	130	52.0
ฝ่ายธุรการ	120	48.0
รวม	250	100

จากกลุ่มประชากรของข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ปฏิบัติหน้าที่ในกองบังคับการตำรวจสันติบาล ที่เลือกมานั้น มีจำนวนทั้งสิ้น 250 คน เมื่อจำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจ-สังคม ปรากฏว่าเป็นเพศชาย 241 คน คิดเป็นร้อยละ 96.4 เพศหญิง 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6 เมื่อพิจารณาถึงระดับอายุ ปรากฏว่าส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 36-45 ปี (มีจำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 40.4) รองลงมาคือ ผู้ที่มีอายุไม่เกิน 35 ปี (มีจำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 39.6) และจำนวนที่น้อยที่สุดคือ ผู้ที่มีอายุอยู่ระหว่าง 46 ปีขึ้นไป เมื่อพิจารณาถึงระดับอายุราชการปรากฏว่าส่วนใหญ่ (92 คน คิดเป็นร้อยละ 36.8) มีอายุราชการอยู่ระหว่าง 11-20 ปี รองลงมาคือผู้ที่มีอายุราชการไม่เกิน 10 ปี (90 คน คิดเป็นร้อยละ 36.4) สุดท้ายคือผู้ที่มีอายุราชการมากกว่า 20 ปีขึ้นไป (67 คน คิดเป็นร้อยละ 26.8)

ในการจำแนกตามระดับการศึกษาปรากฏว่า ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี (จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 56.4) รองลงมาคือผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี (จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 33.2) และส่วนน้อยที่สุดคือผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี (จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4) เมื่อจำแนกตามสาขาวิชาของการศึกษา ปรากฏว่ามีผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชารัฐศาสตร์ 61 คน คิดเป็นร้อยละ 24.4 และจบจากสาขาวิชาอื่น ๆ จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 75.6 /

ในการจำแนกตามตำแหน่งปรากฏว่า ส่วนใหญ่มีตำแหน่งอยู่ในระดับรองสารวัตร (จำนวน 174 คิดเป็นร้อยละ 69.6) รองลงมาคือระดับรองผู้กำกับการ และสารวัตร (จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 24.4) และน้อยที่สุดคือ ผู้ที่มีตำแหน่งระดับ ผู้บังคับการ รองผู้บังคับการ และผู้กำกับการ (จำนวน 15 คน/ คิดเป็นร้อยละ 6.0) เมื่อพิจารณาตามฐานะทางเศรษฐกิจ ปรากฏว่าส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาท (จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 48.4) รองลงมาคือ ผู้ที่มีรายได้ระหว่าง 5,001-7,000 บาท (จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 32.8) ผู้ที่มีรายได้เกินกว่า 7,000 บาท มีจำนวนน้อยที่สุด (จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 18.1) / เมื่อจำแนกตามลักษณะงานปรากฏว่าเป็นฝ่ายปฏิบัติการ 130 คน คิดเป็นร้อยละ 52.0 เป็นฝ่ายธุรการ 120 คน คิดเป็นร้อยละ 48.0

โดยสรุปแล้ว ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ปฏิบัติหน้าที่ในกองบังคับการตำรวจสันติบาล ตามกลุ่มประชากรที่ศึกษานี้ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุไม่เกิน 45 ปี อายุราชการไม่เกิน 20 ปี จบการศึกษาปริญญาตรีจากสาขาวิชาอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากสาขาวิชารัฐศาสตร์ มีตำแหน่งระดับรองสารวัตร รายได้ไม่เกิน 5,000 บาท ทำหน้าที่เป็นฝ่ายปฏิบัติการ

2. การกำหนดตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ปฏิบัติหน้าที่ในกองบังคับการตำรวจสันติบาลครั้งนี้ได้กำหนดตัวแปรไว้ดังนี้คือ

1. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย
ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย
2. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ อายุราชการ ระดับการศึกษา สาขาวิชาของการศึกษา ตำแหน่ง ฐานะทางเศรษฐกิจ และลักษณะของงาน
ที่ปฏิบัติ

หลักการในการจัดประเภทตัวแปรดังกล่าว มีจุดประสงค์เพื่อที่จะให้เกิดความสะดวกในการวิเคราะห์ตามกรอบของแนวความคิด เหตุผลเชิงทฤษฎีและผลงานวิจัยดังกล่าวถึงมาแล้วในบทที่ 2

ตัวแปรดังกล่าวนี้ กำหนดออกเป็นตรรกะ (indicator) เพื่อให้สามารถวัดได้ในขั้นปฏิบัติการได้ดังต่อไปนี้ (ดูรายละเอียดของแบบสอบถามในภาคผนวก)

1. เพศ แบ่งเป็นลักษณะ ชาย หญิง
2. อายุ คือ อายุจริง แบ่งเป็น 3 ช่วงระยะ คือ
 1. กลุ่มผู้ที่มีอายุไม่เกิน 35 ปี ถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีอายุน้อย หรืออายุน้อยกว่า
 2. กลุ่มผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 36-45 ปี ถือได้ว่าเป็นกลุ่มผู้ที่มีอายุอยู่ในระดับปานกลาง
 3. กลุ่มผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไป ถือได้ว่าเป็นกลุ่มผู้ที่มีอายุสูง
3. อายุราชการ คือ ระยะเวลาตั้งแต่เริ่มรับราชการจนถึงระยะเวลาปัจจุบัน แบ่งเป็น 3 ช่วงระยะ คือ
 1. กลุ่มผู้ที่มีอายุราชการไม่เกิน 10 ปี ถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีอายุราชการต่ำ
 2. กลุ่มผู้ที่มีอายุราชการตั้งแต่ 10-20 ปี ถือได้ว่าเป็นกลุ่มผู้ที่มีอายุราชการอยู่ในระดับปานกลาง และ
 3. กลุ่มผู้ที่มีอายุราชการตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป ถือได้ว่าเป็นกลุ่มผู้ที่มีอายุราชการสูง
4. ระดับการศึกษา ใช้หลักเกณฑ์จากการพิจารณาสถิติระดับการศึกษาของประชากรไทยโดยทั่วไปแล้ว เทียบเคียงกับสภาพความเป็นจริงของระดับการศึกษาของข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ปฏิบัติหน้าที่ในกองบังคับการตำรวจสันติบาล ซึ่งการจัดชั้นระดับการศึกษาพิจารณาจากระดับการศึกษาที่จบขึ้นสูงสุดตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย หรือสถาบันที่ ก.พ. รับรอง ภายหลังจากที่ได้ข้อมูลมาแล้วจึงนำมาจัดแบ่ง เป็นช่วงชั้นโดยอาศัยโค้งปกติ (normal curve) แบ่งออกได้ 3 ช่วงระยะ คือ
 1. กลุ่มที่จบระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีการศึกษาระดับต่ำ
 2. กลุ่มที่จบระดับการศึกษาปริญญาตรี ถือว่าเป็นกลุ่มที่มีการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง และ
 3. กลุ่มที่จบระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ถือว่าเป็นกลุ่มที่มีการศึกษาอยู่ในระดับสูง

5. สาขาวิชาของการศึกษา กำหนดไว้ 2 ประเภท คือ

1. สำเร็จการศึกษาทางรัฐศาสตร์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้ที่ผ่านการเรียนรัฐวิชาการทางรัฐศาสตร์มาก่อน โดยพิจารณาจากสาขาวิชาที่สำเร็จตามหลักสูตรของสถาบันการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย หรือสถาบันที่ ก.พ.รับรอง และ
2. สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาอื่น ๆ อาทิเช่น นิติศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การศึกษา บัญชี วิชาการตำรวจ ช่างเทคนิค เป็นต้น

6. ตำแหน่ง ให้หลักเกณฑ์การพิจารณาจากตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติราชการของข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรในกองบังคับการตำรวจสันติบาล ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากกรมตำรวจ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. กลุ่มของผู้ดำรงตำแหน่งผู้บังคับการ รองผู้บังคับการ และผู้กำกับการ ถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีตำแหน่งสูง
2. กลุ่มของผู้ดำรงตำแหน่ง รองผู้กำกับการ และสารวัตร ถือว่าเป็นกลุ่มที่มีตำแหน่งอยู่ในระดับปานกลาง และ
3. กลุ่มของผู้ดำรงตำแหน่ง รองสารวัตร ถือว่าเป็นกลุ่มที่มีตำแหน่งต่ำ

7. ฐานะทางเศรษฐกิจ คือ รายได้รวมต่อเดือนแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. รายได้รวมต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท ถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ
2. รายได้รวมต่อเดือนตั้งแต่ 5,001-7,000 บาท ถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง และ
3. รายได้รวมต่อเดือนตั้งแต่ 7,001 บาทขึ้นไป ถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง

8. ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ คืองานที่ปฏิบัติอยู่เป็นประจำ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. งานฝ่ายปฏิบัติการ หมายถึง งานด้านการข่าว งานด้านการสืบสวน และ
2. งานฝ่ายธุรการ หมายถึง งานสารบรรณ กำลังพล การเงิน สวัสดิการ และอื่น ๆ

3. การสร้างและปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินการสร้างและปรับปรุงเครื่องมือสำหรับวัดตัวแปรแต่ละตัวนั้น ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรเพื่อกำหนดขอบข่าย บ่งบอกคุณลักษณะที่สำคัญของตัวแปรแต่ละตัว และนำมาสร้างเป็นนิยามปฏิบัติการซึ่งจะใช้เป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม

2. ศึกษาเครื่องมือแบบต่าง ๆ ที่ใช้ในการวัดตัวแปรแต่ละตัวที่มีมาแล้วจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับวัดตัวแปรแต่ละประเภท

3. ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัยสำหรับตัวแปร แต่ละตัวตามนิยามปฏิบัติการ

4. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปใช้ให้ผู้เชี่ยวชาญได้ในด้านเนื้อหาวิชาและผู้เชี่ยวชาญในด้านการสร้างเครื่องมือ อันประกอบด้วย ดร.กนลา สุขพานิช-ชินทปราบ, ศาสตราจารย์จรรยา สุภาพ, ดร.สุจิต บุญบงการ, ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, ดร.วิทยา สุจริตธนารักษ์, ดร.สมบูรณ์ สุขสำราญ แห่งคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พล.ต.ต. เกษม แสงมิตร ผู้บังคับการตำรวจสันติบาล พ.ต.อ. สุวรรณี สุวรรณเวโซ รองผู้บังคับการกองวิจัยและวางแผน และ ร.ต.อ. ดร.ไพรัช พงษ์เจริญ ผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับการวิจัยทางด้านตำรวจ ช่วยพิจารณาให้ข้อเสนอแนะและข้อวิจารณ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของหลักวิชา และความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามกับนิยามปฏิบัติการอันเป็นการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity)¹ เพื่อนำข้อคิดเห็นและข้อวิจารณ์ต่าง ๆ มาปรับปรุงแก้ไขและได้จัดทำเป็นชุดแบบสำรวจเพื่อนำไปทดลองศึกษา

5. นำข้อคำถามต่าง ๆ ที่ได้ปรับปรุงแล้วมาจัดเป็นชุดแบบสำรวจแล้วนำไปทดลองศึกษา (pretest) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด ซึ่งเป็นข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในกองกำกับการ 7 และ สำนักงานควบคุมชนต่างชาติผู้อพยพ กองบังคับการ

¹โปรดดูรายละเอียดใน อนันต์ ศรีโสภาก, หลักการวิจัยเบื้องต้น (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2521), หน้า 287.

คำรวจสันติบาล และมีได้นำมาใช้เป็นประชากรสำหรับการวิจัยนี้ โดยทำการทดสอบชุดแบบ
สำรวจดังกล่าว ณ กองบังคับการตำรวจสันติบาล กรมตำรวจ ระหว่างวันที่ 13-14 มิถุนายน
2528 ซึ่งมีจุดมุ่งหมายดังนี้คือ¹

- 5.1 เพื่อหาความยากง่าย หรือความพอดีของแบบสอบถาม
- 5.2 เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก หรือลักษณะที่สามารถจำแนกหรือแบ่งลักษณะ
เด่นและค้อยของกลุ่มตัวอย่าง
- 5.3 เพื่อดูความเชื่อถือของแบบสอบถาม
- 5.4 เพื่อดูความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

6. นำผลที่ได้จากการทดลองศึกษาวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือโดยการคำนวณ
หาค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่น แล้วจึงทำการเลือกรายข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก และ
ค่าความ เชื่อมั่นสูงมาพัฒนา เป็นแบบสอบถามสำหรับใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้
การปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยกระทำในช่วงปลายเดือนมิถุนายนถึงกรกฎาคม 2528

4. ส่วนประกอบของ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบสอบถาม
จำนวน 4 ส่วนด้วยกัน เป็นข้อคำถามที่ผ่านการตรวจสอบแล้วรวมจำนวน 50 ข้อ มีรายละเอียด
ดังนี้ (โปรดดูภาคผนวกประกอบ)

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่
เพศ อายุ อาชีพ ราชการ ระดับการศึกษา สาขาวิชาของการศึกษา ตำแหน่ง ฐานะทางเศรษฐกิจ
(รายได้รวมต่อเดือน) ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ลักษณะของแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นแบบ
ตรวจสอบรายการ (check list) และบางส่วนให้ผู้ตอบ เติมคำตอบลงในช่องว่างที่กำหนดให้
คำถามในส่วนนี้มีอยู่ทั้งหมด 9 ข้อ (1-9)

¹โปรดดูรายละเอียดใน วิเชียร เกตุสิงห์, สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย
(กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., 2523), หน้า 165 และ สิดา เจตธีร์, วิธีวิจัยทาง
สังคมศาสตร์ : แนวการทำวิจัยวิทยานิพนธ์ บรรณานุกรมและเชิงอรรถ (กรุงเทพมหานคร :
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2520), หน้า 10-25.

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่ใช้วัดหรือตรวจสอบระดับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ทั้งนี้ได้แบ่งแบบสอบถามส่วนนี้ออกเป็น 2 ตอน รวมคำถามในส่วนนี้มีอยู่ทั้งหมด 12 ข้อ กล่าวคือ

ตอนที่ 1 ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบให้เลือกตอบเป็น 2 ทาง คือ ถูกหรือผิด โดยให้ผู้ตอบพิจารณาข้อความในแต่ละข้อแล้วจึงทำเครื่องหมายถูกหรือผิดหน้าข้อความแต่ละข้อตามความเข้าใจของผู้ตอบ มีข้อความอยู่จำนวน 3 ข้อ (1-9)

ตอนที่ 2 ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบแต่ละข้อที่มีตัวเลือกให้ผู้ตอบพิจารณา เลือกคำตอบที่ถูกที่สุดแล้วจึงทำเครื่องหมายถูกลงหน้าคำตอบที่ตรงกับความเข้าใจของผู้ตอบ เพียงตัวเลือกเดียว มีข้อความจำนวน 9 ข้อ (13-21)

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามที่ใช้วัดทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ลักษณะของคำถามทั้งหมดเป็นแบบประเมินค่า (rating scale) แบบไลเคิร์ต (Likert) จำนวนคำถามในส่วนที่ 3 นี้มีทั้งหมด 22 ข้อ (22-43) สำหรับคำถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่าตามแบบไลเคิร์ตนี้ คำตอบมีทางเลือกอยู่ 5 ทางด้วยกัน เกณฑ์การให้คะแนนทำตามแบบการวัดทัศนคติทางการเมืองเชิงบวกและเชิงลบ ดังนี้

ทางเลือก	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2
ไม่มีความเห็น	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามที่ใช้วัดความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของคำถาม เป็นแบบให้เลือกตอบหรือเติมข้อความ คำถามในส่วนนี้มีอยู่ทั้งหมด 7 ข้อ (44-50)

หนึ่ง แบบสอบถามทั้ง 4 ส่วนดังกล่าวนี้ เป็นแบบสอบถามที่ได้ผ่านการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิและการทดลองศึกษา (pretest) ดังได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งวิธีดำเนินการนั้นได้แยกพิจารณาแตกต่างกันตามลักษณะและเนื้อหาของแบบสอบถามแต่ละส่วน กล่าวคือ

1. แบบสอบถามในส่วนที่ 2 เป็นคำถามที่ใช้วัดความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบให้เลือกตอบถูกหรือผิด รวมทั้งเป็นแบบคำถามให้เลือกตอบ ผู้วิจัยได้ทำการหาค่าอำนาจจำแนก (discriminative power) เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกต่ำเสียใหม่วิธีการคำนวณใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จ SPSS

2. แบบสอบถามในส่วนที่ 3 เป็นคำถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่าตามแบบไลเคิร์ต มีทั้งหมด 22 ข้อ ผู้วิจัยได้ทำการหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามโดยได้กำหนดเกณฑ์ในระดับมาตรฐาน 0.7 ผลปรากฏว่า คำถามส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ใกล้เคียงกับระดับมาตรฐานดังกล่าว บางคำถามที่มีค่าความเชื่อมั่นต่ำ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบและปรับปรุงใหม่ การคำนวณใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จ SPSS (รายละเอียดของวิธีการหาค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่นของแบบสอบถามส่วนที่ 2 และ 3 ปรากฏอยู่ในภาคผนวก)

3. แบบสอบถามในส่วนที่ 4 เป็นคำถามที่มุ่งสอบถามถึงความสำคัญของความรู้ความเข้าใจทางการเมืองต่อการปฏิบัติหน้าที่ รวมถึงพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ปฏิบัติหน้าที่ในกองบังคับการตำรวจสันติบาลแต่ละคน ซึ่งอาจมีความเหมือนกันหรือต่างกันได้ เนื่องจากเป็นข้อเท็จจริงของแต่ละคน ผู้วิจัยจึงพิจารณาข้อคำถามในส่วนนี้ เฉพาะในด้านของความเที่ยงตรง เพื่อให้แบบสอบถามอยู่ในเนื้อหาหรือขอบข่ายเท่านั้น

5. การดำเนินการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ติดต่อขออนุญาตผู้บังคับการตำรวจสันติบาลรวมทั้งประสานงานกับผู้กำกับการแต่ละกองกำกับการของกองบังคับการตำรวจสันติบาลที่เป็นหน่วยวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ปฏิบัติหน้าที่ในกองบังคับการตำรวจสันติบาล โดยการตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยัง

กองกำกับการต่าง ๆ ในกองตำรวจรวม 300 ชุด โดยดำเนินการส่งและรับแบบสอบถาม กลับคืนด้วยตนเอง ปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 264 ชุด เป็นแบบสอบถามที่มีความไม่สมบูรณ์ 14 ชุด จึงเหลือแบบสอบถามที่จะสามารถใช้เป็นข้อมูลในการวิจัยได้ 250 ชุด คิดเป็นร้อยละ 83 ของกลุ่มประชากรที่กำหนดเป้าหมายไว้ การรวบรวมข้อมูลนี้ ดำเนินการระหว่างวันที่ 29 กรกฎาคม 2528 ถึง วันที่ 19 สิงหาคม 2528

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ได้ทำการคัดแบบสอบถามที่จะใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว ได้นำข้อมูลกรอกลงในแบบฟอร์ม ลงรหัส ต่อจากนั้นได้ทำการเขียนโปรแกรม เพื่อใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ เสร็จแล้วนำข้อมูลทั้งหมดที่บันทึกในแบบฟอร์มลงรหัสและโปรแกรมที่จะวิเคราะห์ด้วยเครื่องจักรไป เจาะบัตรหลังจากนี้ได้นำข้อมูลและโปรแกรมซึ่งบันทึกอยู่ในบัตรแล้ว เข้า เครื่องจักรที่สถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และศูนย์ประมวลข่าวสาร กรมตำรวจในการนี้ได้ทำการตรวจสอบข้อมูลและทดสอบโปรแกรมก่อนที่จะทำการวิเคราะห์หาสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยการคำนวณอัตราส่วนร้อยละ การทดสอบไคสแควร์และคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบแกมมา (Gamma)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย